

Sabina Jelenc Krašovec (1968–2020)

Krajem 2020. godine dobili smo tužnu vest iz Slovenije – napustila nas je dr Sabina Jelenc Krašovec, vanredna profesorka na Odeljenju za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani, poštovana kao predavač, istraživač i kolega, vodeća slovenačka andragoškinja, sjajna koleginica i veliki prijatelj našeg Odeljenja za pedagogiju i andragogiju.

Studirala je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani. Studije pedagogije, smer Andragogija i institucionalno vaspitanje, završila je diplomskim radom na temu funkcionalne pismenosti, a studije sociologije diplomskim radom na temu odliva mozgova. Na postdiplomskim studijama je istraživala trendove u razvoju teorije obrazovanja odraslih u Evropi i ulogu obrazovanja odraslih u razvoju aktivnog građanstva u tranziciji. Od tada je istraživala brojne teme – od uloge univerziteta u procesu formiranja društva učenja (u okviru rada na doktorskoj tezi), do širokog spektra problema u oblasti učenja i obrazovanja odraslih.

Na početku svoje karijere, fokusirala je svoj istraživački rad na polje istraživanja kritičkog mišljenja odraslih i uloge andragoga u podsticanju kritičke refleksije, najpre u oblasti humanističke psihologije, a kasnije u kontekstu kritičke teorije društva. Razvijala je i različite andragoške discipline – sociologiju obrazovanja odraslih, kritičku obrazovnu gerontologiju (obrazovanje starih je bila oblast o kojoj je mnogo pisala i istraživala, i to sa aspekta aktivnog građanstva, javnog prostora, socijalnog blagostanja, osnaživanja i upotrebe socijalnih mreža), komparativnu andragogiju (uključujući brojne teme aktuelne u evropskom prostoru obrazovanja odraslih) i andragoško savetovanje.

U svom istraživačkom i predavačkom radu često se bavila pitanjima obrazovanja odraslih sa posebnim potrebama, zatvorenika, bolesnih, ljudi sa problemima zavisnosti. Zalagala se za razvoj andragogije specifičnih ciljnih grupa kao posebnog područja andragogije, koje bi proučavalo marginalizovane društvene grupe, osetljivu populaciju i ljude koji nemaju glas u društvu. Na Filozofskom fakultetu u Ljubljani razvila je čak i predmet *andragogika ciljnih skupin* (andragogija ciljnih grupa), koji je predavala sa entuzijazmom i predanošću. Sem toga, istraživala je značaj javnog prostora za učenje odraslih i starijih, u čemu su do izražaja došli njena

društvena angažovanost i kritičnost, njeno delovanje koje je obeleženo pobunom protiv svih vrsta ugnjetavanja, izraženom solidarnošću i zauzimanjem za pravične društvene odnose, pravedniji svet i razvoj obrazovnih mogućnosti za marginalizovane grupe i za inkluziju. Verovala je u transformativnu moć učenja i obrazovanja u svim fazama života, pa ne čudi što se tema poslednjeg članka, čiji je bila koautor (2018), odnosi na transformativne potencijale praksi učenja.

Osim rada na Filozofskom fakultetu u Ljubljani (kao predavač, profesorka, šefica Katedre za andragogiju, upravnica Odeljenja za pedagogiju i andragogiju), intenzivno je saradivala sa ostalim andragoškim institucijama u Sloveniji (kao što su Andragoški centar Slovenije i Andragoško društvo Slovenije) i sa brojnim univerzitetima u Evropi (Beogradu, Dublinu, Krakovu, Vroclavu, kao gostujući profesor). Svoje istraživačke rezultate objavila je u 47 naučnih članaka u renomiranim domaćim i stranim časopisima, kao što su: *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, *Australian Journal of Adult Learning*, *Educational Gerontology*, *Andragoške studije*. Kao koautor, učestvovala je u izradi nekoliko monografskih studija, od kojih su neke doživele i više izdanja: *Andragoško svetovalno delo (Andragoški savetodavni rad – 2003, 2009, 2011)*; *Prestari za učenje? Vzorci izobrazavanja in učenja starijih (Isuviše stari za učenje? Primeri obrazovanja i učenja starih, 2010)*; *Izobrazavanje odraslih v Sloveniji: Stanje in izzivi (Obrazovanje odraslih u Sloveniji: stanje i izazovi – 2011)*; *Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji (Medugeneracijska solidarnost u Sloveniji – 2013)*; *Oskrba starijih v skupnosti: Dejavnosti, akterji in predstave (Briga o starijima u zajednici: Aktivnosti, akteri i pretpostavke – 2014)*, *Priručnik za usposabljanje svetovalcev in ocenjevalcev predhodno pridobljenih znanj in spretnosti (Priručnik za osposobljavanje savetnika i procenitelja prethodno stečenih znanja i veština – 2000)*, *Svetovalna dejavnost v izobrazavanju odraslih (Savetovanje u obrazovanju odraslih – 2011)*. Godine 1996. objavljena je izuzetno popularna stručna monografija *ABC izobrazavanja odraslih (ABC obrazovanja odraslih)*, koju studenti i danas koriste kao koristan udžbenik i početni vodič za upoznavanje sa osnovama i strukturom polja proučavanja andragogije.

Učestovala je i u brojnim istraživanjima, na primer, u međunarodnim mrežama istraživača obrazovanja odraslih ESREA (naročito je bila aktivna u mreži za obrazovanje starijih *Education and Learning of Older Adults*, u okviru koje je 2015. godine organizovala međunarodnu konferenciju u Ljubljani), u OECD-ovom opsežnom međunarodnom istraživanju PIAAC, koje se bavilo merenjem stope pismenosti odraslih u Sloveniji, i Erasmus projektu *Old Guys Say Yes to Community*, u kojem su razvijane inovativne prakse za socijalno uključivanje starijih muškaraca u zajednicu (2017–2019).

Bila je i član uredništva časopisa *Sodobna pedagogika (Savremena pedagogija)*, kourednik časopisa *Andragoška spoznanja (Andragoška saznanja)*, a bila je ak-

tivno uključena i u mnoge međunarodne projekte sa kolegama iz Australije, Novog Zelanda, Poljske, Velike Britanije, Portugalije, Irske i mnogih drugih zemalja, sa kojima je pripremila i uredila mnoge monografije i zbornike, da pomenemo najznačajniji od njih *Learning across generations in Europe: Contemporary issues in older adult education* (2014). Bila je član uredništva *RELA European Journal for Research on the Education and Learning of Adult*.

Katedra za andragogiju i Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu imali su čast da godinama bude član Uredništva časopisa *Andragoške studije*. U toj ulozi pokazala je da je izuzetan profesionalac i sjajan čovek – uvek reagujući brzo i savršeno adekvatno na sve zahteve koje članstvo u Uredništvu nameće. Uspevala je da u komunikaciji bude otvorena, jednostavna, prijatna i ljubazna. Odgovarala je pozitivno na sve naše molbe za recenzije, prikaze i razne vrste podrške, sa velikom kolegijalnošću i spremnošću da podrži dobre akcije, kreativne projekte i kvalitetne inicijative.

Uživali smo u druženjima sa njom na susretima u Ljubljani, Beogradu, ili na različitim međunarodnim konferencijama, na kojima je imala uloge zanimljivog predavača, radoznalog istraživača, dinamičnog moderatora i posvećenog člana tima. Aktivno je učestvovala u saradnji između Filozofskog fakulteta u Ljubljani u Filozofskog fakulteta u Beogradu i podržavala razmenu studenata ta dva fakulteta; rado se odazvala na poziv naših studenata da učestvuje u snimanju kratkog filma o profesoru Savićeviću, osnivaču naše Katedre, i divno je govorila o njemu u tom filmu; držala je predavanja na našoj Katedri, veselila se sa nama u Skadarliji...

Plenila je divnom kombinacijom: s jedne strane duboko razumevanje brojnih andragoških problema, spremnost da se podeli iskustvo i razmeni mišljenje, a sa druge strane fin, tanan, inteligentan smisao za humor, nenametljiva druželjubivost i izražena tolerancija. Putovanja, muzika, različite kulture, nesebično pomaganje, posvećenost ljudima – tu Sabinu smo poznavali. U neformalnim trenucima dolazili su do izražaja njena širina i autentični humanizam – nacionalne i slične podele nikada nisu imale značaja za nju; u njenom sistemu vrednosti na vrhu je bio Čovek i njen naučni i stručni angažman je mogao da bude samo u funkciji humanih vrednosti.

Sa tugom smo primili vest o njenoj bolesti, nadajući se da će uspeti da je pobedi – svojom vedrinom, entuzijazmom, iskrenošću, toplinom... Nedostajaće nam.

Redakcija časopisa *Andragoške studije*
Odeljenje za pedagogiju i andragogiju
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu